

2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич та ін., за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

3. Brammerts H. Autonomes Sprachenlernen im Tandem. Entwicklung eines Konzeptes. In Brammerts, H., Kleppin, K. (Eds.). *Selbstgesteuertes Sprachenlernen im Tandem. Ein Handbuch (2. Auflage)*. 2001. 7-14.

4. Lewis T., & Walker L. Autonomous Language Learning in Tandem: A Study of Learners' Interactions. *Sheffield: Academic Electronic Publications*. 2003. Pp. 27-36.

5. Schwienerhorst K. Learner Autonomy and CALL Environments. New York, New York: Routledge. 2008.

REFERENCES

1. Nezhyva, O. (2024). Vykorystannya tsyfrovyykh tekhnolohiy yak pidvyshchennya efektyvnosti vyvchennya inozemnykh mov. *Teoriya i metodyka profesiynoyi osvity* [The use of digital technologies as an increase in the effectiveness of learning foreign languages. Theory and methodology of professional education]: kolektyvna monohrafiya. Redaktsiyna kolehiya: S. V. Hryshchenko, O. O. Liliuk, I. V. Buzhyna, N. N. Zavydivs'ka, O. I. Zavydivs'ka. Vypusk 2. Chernihiv: Desna Polihraf. S. 20-27. [in Ukrainian]

2. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur: teoriya i praktyka : pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv (2013). [Methodology of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: a textbook for students of classical, pedagogical and linguistic universities] / O.M. B. Bihych ta in., za zah. red. S. yu. Nikolayevoyi. Kyiv : Lenvit. 590 s. [in Ukrainian]

3. Brammerts, H. (2001). Autonomes Sprachenlernen im Tandem. Entwicklung eines Konzeptes. In Brammerts, H., Kleppin, K. (Eds.). *Selbstgesteuertes Sprachenlernen im Tandem. Ein Handbuch (2. Auflage)*. Pp. 7-14. [in German]

4. Lewis, T., & Walker, L. (2003). Autonomous Language Learning in Tandem: A Study of Learners' Interactions. Sheffield: Academic Electronic Publications. Pp. 27-36. [in English]

5. Schwienerhorst, K. (2008). Learner Autonomy and CALL Environments. New York. New York: Routledge [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

НЕЖИВА Ольга – доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Національного університету харчових технологій.

Наукові інтереси: сучасні педагогічні технології викладання іноземної мови та новітні методи педагогічної взаємодії, інтерактивне навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

NEZHYVA Olga – Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages for Professional Purposes National University of Food Technologies.

Scientific interests: modern pedagogical technologies of foreign language teaching and the latest methods of pedagogical interaction, interactive learning.

Стаття надійшла до редакції 01.07.2025 р.

Стаття прийнята до друку 14.07.2025 р.

УДК 373.2.016:37.091.33:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-68-75

НИКОЛАЕСКУ Інна –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9928-9291>
e-mail: nikolaesku@ukr.net

СОЛОВЕЙ Юлія –

доктор філософії зі спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4778-7640>
e-mail: solovey_yula@ukr.net

ПАНЧЕНКО Оксана –

доктор філософії зі спеціальності
011 Освітні, педагогічні науки,
старший викладач кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8911-7544>
e-mail: oksana-shpundra@ukr.net

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИВЧЕННЯ ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ КАЗОК НАРОДІВ СВІТУ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглянуто питання фахової підготовки майбутніх вихователів до вивчення дітьми старшого дошкільного віку казок народів світу в умовах інформаційно-комунікаційного простору. Автори обґрунтовують значення вивчення казок різних

культур для всебічного розвитку дітей старшого дошкільного віку, формування їхнього світогляду, моральних якостей та міжкультурної компетентності. Досліджено ефективність інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес закладу дошкільної освіти, що значно підвищує його візуалізацію, інтерактивність та занурення у світ казки.

Особлива увага приділяється аналізу методичного інструментарію, який може бути використаний для формування у студентів дошкільної освіти необхідних знань, умінь і навичок щодо застосування ІКТ для візуалізації, інтерактивного представлення та творчого опрацювання казкового матеріалу. Висвітлено досвід авторського колективу у контексті підготовки здобувачів вищої освіти до використання потенційних можливостей ІКТ у формуванні міжкультурної компетентності дітей старшого дошкільного віку, зокрема презентовано приклади застосування цифрових ресурсів для вивчення казок народів світу дітьми старшого дошкільного віку (інтерактивні електронні книги, освітні відео, аудіоказки, ігрові освітні платформи), а також інноваційні сервіси, такі як *Animated Drawings* та *Google Earth Voyager*. У науковому доробку представлено результати опитування студентів, у якому було виявлено їхній інтерес до інтеграції ІКТ в освітній процес, а також визначено ключові аспекти, які потребують посиленої уваги при підготовці. З'ясовано, що студенти вбачають важливість формування вмінь адаптувати цифрові ресурси до вікових особливостей дошкільнят та використовувати їх для розвитку міжкультурної комунікації.

Обґрунтовано структуру методичного інструментарію підготовки майбутніх вихователів, що охоплює теоретичну, практичну, методичну, проєктну складові. Узагальнено, що інтеграція казок народів світу за допомогою ІКТ є стратегічно важливим напрямом у підготовці майбутніх вихователів нової генерації. Визначено перспективи подальших наукових розвідок щодо дослідження впливу ІКТ на розвиток міжкультурної компетентності майбутніх вихователів та, відповідно, і дошкільнят, а також створення чітких критеріїв та інструментів для оцінки готовності майбутніх вихователів ефективно використовувати ІКТ для організації казкотерапії з дітьми дошкільного віку, а також для діагностики їхнього емоційного стану та розвитку.

Ключові слова: методичний інструментарій, майбутні вихователі, дошкільна освіта, казки народів світу, інформаційно-комунікаційні технології, цифрові ресурси, міжкультурна компетентність, діти старшого дошкільного віку.

NIKOLAESKU Inna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool Education, Head of the Preschool Department

Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9928-9291>

e-mail: nikolaesku@ukr.net

SOLOVEI Yuliia –

Doctor of philosophy, Associate Professor at the Department of Preschool Education

Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4778-7640>

e-mail: solovey_yula@ukr.net

PANCHENKO Oksana –

Doctor of philosophy,

Senior Lecturer at the Department of Preschool Education

Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8911-7544>

e-mail: oksana-shpundra@ukr.net

METHODOLOGICAL TOOLKIT FOR TRAINING FUTURE TEACHERS TO TEACH CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE FAIRY TALES OF THE PEOPLES OF THE WORLD USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

The article considers the issue of professional training of future educators for the study of fairy tales of the peoples of the world by children of senior preschool age in the conditions of the information and communication space. The authors substantiate the importance of studying fairy tales of different cultures for the comprehensive development of children of senior preschool age, the formation of their worldview, moral qualities and intercultural competence. The effectiveness of integrating information and communication technologies into the educational process of a preschool educational institution is studied, which significantly increases its visualization, interactivity and immersion in the world of a fairy tale.

*Special attention is paid to the analysis of methodological tools that can be used to form the necessary knowledge, skills and abilities in the use of ICT for visualization, interactive presentation and creative processing of fairy tale material in preschool students. The experience of the author's team in the context of training higher education applicants to use the potential opportunities of ICT in the formation of intercultural competence of children of senior preschool age is highlighted, in particular, examples of the use of digital resources for studying fairy tales of the peoples of the world by children of senior preschool age (interactive e-books, educational videos, audio tales, game educational platforms) are presented, as well as innovative services such as *Animated Drawings* and *Google Earth Voyager*. The scientific work presents the results of a survey of students, which revealed their interest in integrating ICT into the educational process, and also identifies key aspects that require increased attention during preparation. It was found that students see the importance of developing skills to adapt digital resources to the age characteristics of preschoolers and use them to develop intercultural communication.*

The structure of the methodological toolkit for training future educators is substantiated, which includes theoretical, practical, methodological, and project components. It is summarized that the integration of fairy tales of the peoples of the world using ICT is a strategically important direction in the training of future educators of the new generation. Prospects for further scientific explorations are identified regarding the study of the impact of ICT on the development of intercultural competence of future educators and, accordingly, preschoolers, as well as the creation of clear criteria and tools for assessing the readiness of future educators to effectively use ICT for organizing fairy tale therapy with preschool children, as well as for diagnosing their emotional state and development.

Key words: methodological tools, future educators, preschool education, fairy tales of the peoples of the world, information and communication technologies, digital resources, intercultural competence, older preschool children.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний освітній простір, що характеризується стрімким розвитком інформа-

ційно-комунікаційних технологій, висуває нові вимоги до професійної підготовки фахівців, зокрема, вихователів дошкільної освіти. Одним із

пріоритетних напрямів сучасної дошкільної освіти є формування міжкультурної компетентності у дітей старшого дошкільного віку, яка є запорукою їхньої успішної адаптації у глобалізованому світі. Казки народів світу є унікальним джерелом для пізнання культурного розмаїття, формування ціннісних орієнтирів та розвитку емоційного інтелекту дитини дошкільного віку. Водночас, ефективність цього процесу значно підвищується при використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що відкривають нові можливості для візуалізації, інтерактивності та занурення у світ казки.

Проте, як показує практика, не всі майбутні вихователі володіють достатнім рівнем готовності до інтеграції ІКТ у процес ознайомлення дітей дошкільного віку з казками народів світу. Це зумовлює необхідність розробки та впровадження ефективного методичного інструментарію, спрямованого на формування відповідних професійних компетентностей у студентів закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання фахової підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку, зокрема, з використанням казок народів світу та потенційних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, є надзвичайно актуальним і активно досліджується в українській та зарубіжній педагогічній науці. Концептуальні засади формування літературознавчої компетентності у контексті фахової підготовки здобувачів вищої освіти є об'єктом дослідження багатьох учених. Зокрема, О. Афанасьєва, Л. Базиль, О. Бондаренко, О. Вашуленко, М. Вовк, Г. Волошина, Т. Качак, І. Киричок, О. Коросташивець, Л. Мацько, Л. Паламарчук, С. Пасинок, Т. Полякова, О. Пометун, Т. Петровська, О. Савченко, Г. Семенов, В. Сиротенко, А. Ситченко, С. Собчинська, В. Тименко, Г. Ткачук, О. Фенчик, В. Шуляр, І. Цимбалюк, Г. Ткаченко, Н. Чепелева, Т. Яценко та інші охоплюють різні ланки освіти, від дошкільної до вищої, аналізуючи методи, підходи та результати формування цієї важливої компетентності у здобувачів освіти. До цього кола вітчизняних авторів варто додати імена українських учених, праці яких розкривають роль казки у розвитку та вихованні дітей дошкільного віку, як-от: Н. Гавриш, Т. Зінкевич-Євстигнеєва, К. Крутій, Л. Турова, Л. Фесюкової та інші. У дисертаційній роботі «Підготовка майбутніх вихователів до формування цифрової компетентності у дітей старшого дошкільного віку» А. Лазаренко розробила та апробувала методику підготовки вихователів до роботи з цифровими ресурсами в дошкільній. Окремі дослідження (І. Анікіна, Н. Богданець-Білокаленко, Г. Васильків, І. Голубовська, О. Гордієнко, О. Казанжи, І. Капустян, Т. Качак, Ж. Клименко, О. Куцевол, Л. Маляр, Т. Мельник, О. Орлова, І. Павлюченко, В. Пахаренко, В. Пашкевич, Н. Півнюк, В. Підгурська, О. Слижук, В. Снегірьова, І. Тригуб, Л. Удовиченко, О. Фідкевич, О. Ходорич тощо) присвячені казкам народів світу як засобу формування

міжкультурної толерантності та ознайомлення з культурним розмаїттям. Напрацьований і опублікований цими та іншими вченими дослідницький матеріал потребує певного узагальнення, препарування, уточнення для коректної екстраполяції в локуси теоретичного обґрунтування для викладених нижче узагальнень щодо вивчення питання фахової підготовки здобувачів в умовах закладу вищої освіти та розробки методичного інструментарію відповідної підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з казками народів світу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Часткова реалізація зазначеного завдання є головною метою цієї статті.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У сучасному глобалізованому світі, де кордони між культурами стають все більш умовними, формування міжкультурної компетентності починається вже з дошкільного віку. Одним із найефективніших і найдоступніших засобів для цього є казки народів світу. Вони є унікальним культурним феноменом, що несе в собі глибокі філософські, моральні та естетичні ідеї, відображаючи національний характер, традиції та цінності різних народів.

Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з казками народів світу сприяє розширенню їхнього світогляду, формуванню толерантного ставлення до інших культур, розвитку емпатії та уяви [1]. Проте, для ефективної реалізації цього процесу необхідна ґрунтовна підготовка майбутніх вихователів, адже саме вони є провідниками у світ казки. Без належної методичної та культурологічної підготовки педагог не зможе повною мірою розкрити дидактичний та виховний потенціал казки.

Вивчення з дітьми старшого дошкільного віку казок народів світу вимагає від вихователів не лише знання фольклорного матеріалу, а й володіння сучасними методичними інструментами, що сприятимуть ефективному засвоєнню цих знань дітьми. Під методичним інструментарієм підготовки майбутніх вихователів до вивчення дітьми старшого дошкільного віку казок народів світу засобами інформаційно-комунікаційних технологій розуміємо систему взаємопов'язаних педагогічних засобів, методів, форм та прийомів, спрямованих на формування у студентів теоретичних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для ефективної організації процесу ознайомлення дошкільнят з казками різних культур за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. У цьому контексті особливого значення набуває використання інформаційно-комунікаційних технологій. Вони відкривають нові можливості для візуалізації, інтерактивності та індивідуалізації освітнього процесу, роблячи його більш привабливим та зрозумілим для дітей старшого дошкільного віку.

Прикметно, що в сучасних дослідженнях І. Голубовської [1], Н. Лісневської [2] казка, як культурний універсал, є ефективним інструментом соціалізації дитини (через казкові сюжети діти засвоюють норми моралі, розуміють причинно-наслідкові зв'язки у взаємодії людей); розвитку

емоційного інтелекту (казки допомагають дітям розрізняти емоції, співпереживати героям, розвивати емпатію); формування ціннісних орієнтирів (твори закладають основи добра, справедливості, мужності, працьовитості); розвитку пізнавальних процесів (стимулюють уяву, фантазію, логічне мислення, пам'ять); ознайомлення з культурним різноманіттям (дозволяють дітям зрозуміти, що існують різні культури, традиції, погляди на світ, виховуючи толерантність та повагу) [1; 2]. Вважаємо, що окреслені особливості казки, підсилені можливостями інформаційно-комунікаційних технологій, дозволять створити унікальний освітній простір для формування всебічно розвиненої особистості дитини з високим рівнем міжкультурної компетентності.

Аналіз професійної діяльності вихователів, спостереження за освітнім процесом провідних закладів дошкільної освіти Черкаського регіону дозволив узагальнити найдієвіші цифрові ресурси, які сприяють ефективному вивченню дітьми старшого дошкільного віку казок народів світу. Коротко охарактеризуємо приклади використання цифрових ресурсів для вивчення казок народів світу дітьми старшого дошкільного віку.

Серед найбільш ефективних та цікавих цифрових ресурсів можна виділити наступні: *інтерактивні електронні книги та застосунки, освітні відео та мультфільми, аудіоказки та подкасти, створення власного контенту* тощо [3]. Розглянемо кожен із згаданих ресурсів детальніше, щоб виявити їхній дидактичний потенціал у контексті формування міжкультурної компетентності у дошкільників.

Інтерактивні електронні книги та застосунки є потужним інструментом для активного залучення дітей до вивчення казок. Багато видавництв та розробників пропонують цифрові версії казок, доповнені анімаціями, звуковими ефектами, інтерактивними завданнями та міні-іграми. Це дозволяє дітям не просто слухати чи читати казку, а активно взаємодіяти з нею, наприклад, вибирати варіанти розвитку сюжету, допомагати героям або розфарбовувати ілюстрації [4]. Окремі застосунки надають можливість записувати власне озвучування казки, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок та креативності. Чудовим прикладом казки народів світу, де можна ефективно використати інтерактивні електронні книги та застосунки для дітей старшого дошкільного віку, є японська народна казка «Момотаро, або Хлопчик-персик». Наприклад, коли Момотаро виходить з персика, можна анімувати його появу. Коли він зустрічає тварин, анімовано показати їхні рухи та вираз обличчя. Битва з Оні може бути представлена у вигляді динамічної, але безпечної для дітей анімації.

Аудіоказки та подкасти створюють неповторну атмосферу, занурюючи дітей у світ казкових пригод завдяки професійному озвучуванню та музичному супроводу. Доступність аудіоматеріалів через онлайн-платформи та застосунки дозволяє вихователям інтегрувати їх як у навчальні заняття, так і в самостійну діяльність дітей, наприклад, під час відпочинку [5]. Особливо цінними є

аудіоказки, які включають фрагменти оригінальної мови казки, сприяючи ознайомленню з мовним різноманіттям світу. Ознайомлюючи дітей старшого дошкільного віку з традиціями та культурою Близького Сходу, можна запропонувати, на основі вивчення казок з циклу «Тисяча й одна ніч», вихователям, використовуючи можливості та доступність дитячих освітніх подкастів, розповісти про життя в пустелі, про те, як верблюди пристосовані до неї, які рослини там ростуть. Це розширить уявлення дітей про середовище, де відбуваються події казки.

Мультимедійні презентації та відеоматеріали роблять процес вивчення казок динамічним та наочним. Створення власних або використання готових презентацій, що поєднують текст, зображення, відеофрагменти та аудіо, дозволяє ефективно візуалізувати сюжет. Відеоадаптації казок, анімовані історії та короткі документальні фільми про культуру й традиції народів, що є авторами казок, допомагають дітям краще зрозуміти контекст та особливості культури, з якої походить казка [6].

Ігрові освітні платформи та веб сайти пропонують різноманітні ігри та інтерактивні вправи за мотивами казок народів світу. Зокрема, це можуть бути пазли з казковими ілюстраціями, вікторини на знання сюжету чи персонажів, а також ігри, спрямовані на розвиток логічного мислення, пам'яті та уваги. Такі платформи не лише розважають, а й ефективно сприяють закріпленню знань, формуванню пізнавального інтересу та розвитку ключових компетентностей [9, с. 361]. Наприклад, платформа «World Tales for Kids» пропонує інтерактивні ігри, де діти можуть складати пазли з героями японських чи африканських казок, відповідати на запитання вікторини за сюжетом казок, наприклад казка данського письменника Ганса Крістіана Андерсена «Гидке каченя». Крім того, на платформі представлені інші захопливі народні оповіді, адаптовані до вікових особливостей дітей дошкільного віку. Серед них, зокрема, японська народна казка «Момотаро» (Малюк Персик), яка розповідає про хороброго хлопчика, що вирушає в подорож для боротьби зі злом. З африканських сюжетів варто відзначити народну казку «Леопард і шакал», що навчає дітей кмітливості й обережності, а також казахська народна казка «Чому кажан літає вночі», яка у формі фантастичного оповідання пояснює природні явища. Зміст таких казок має потужний виховний потенціал, адже вони знайомлять дітей з різними культурними традиціями, сприяють формуванню морально-етичних уявлень, збагачують словниковий запас, а інтерактивний формат подання забезпечує високу мотивацію до пізнавальної діяльності.

Віртуальні екскурсії та 3D-моделі є інноваційними технологіями, що дозволяють створювати віртуальні подорожі до країн, де народилися певні казки. За допомогою 3D-моделей діти можуть віртуально «відвідати» замки, села та природні ландшафти, що згадуються в казках, а також ознайомитися з традиційним одягом та предметами

побуту. Це значно розширює кругозір дітей та сприяє глибшому розумінню культурного контексту казок [6, с. 180]. Наприклад, за допомогою платформи «Cultural Journeys VR» діти старшого дошкільного віку можуть здійснити віртуальну подорож, щоб дослідити пейзажі Північної Європи, що нагадують місця подій казок Г. К. Андерсена, або подорожувати по індійських джунглях, з різноманітною флорою та фауною, вивчаючи індійську народну казку «Як слон забарвлення отримав». Застосунки, що пропонують 3D-моделі національних костюмів або архітек-турних споруд, дозволяють дітям переглянути об'єкт, роздивитися його з усіх боків, що сприяє кращому запам'ятовуванню деталей та форму-ванню просторового мислення.

Одним із інноваційних цифрових ресурсів, який може ефективно використовуватись у підготовці майбутніх вихователів до організації освітнього процесу з дітьми старшого дошкільного віку, є сайт Animated Drawings. Цей онлайн-сервіс дозволяє «оживлювати» дитячі малюнки, перетворюючи їх на короткі анімаційні сцени за допомогою інструментів штучного інтелекту. У контексті методичного інструментарію підготовки майбутніх вихователів, ресурс може викорис-товуватись як інтерактивний засіб для візуалізації казок народів світу. Наприклад, під час опрацювання з дітьми старшого дошкільного віку німецької народної казки «Попелюшка», майбутній вихователь може запропонувати створити малюнки до ключових моментів сюжету: Попелюшка, фея-хрещена, карета з гарбуза, бал у палаці, втеча з балу, втрата черевичка тощо [8]. Використовуючи Animated Drawings, ці зображення «оживуть»: Попелюшка танцює, карета рухається, принц нахиляється за туфелькою. Така форма роботи сприяє активізації творчого потенціалу дітей, розвитку емоційного інтелекту та глибшому зануренню у зміст казки.

Одним із ефективних цифрових ресурсів, що може бути інтегрований у процес підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з казками народів світу, є Google Earth Voyager, зокрема його тематичний розділ «Folktales of the World». Ресурс відкриває унікальні можливості для організації віртуальних мандрівок до країн, звідки походять народні казки. Завдяки інтерактивній карті, педагоги можуть у реальному часі демонструвати дітям географічне розташування тієї чи іншої країни, проводити віртуальні екскурсії вулицями міст, гірськими місцевостями, селами, ознайомлювати з природним середовищем, архітектурними пам'ятками, побутом та національними особливостями культури [5].

У розділі «Folktales of the World» зібрано мультимедійні історії з різних країн – Кенії, Норвегії, Перу, Індії, Китаю, Ірландії тощо. Кожна історія представлена у вигляді візуально привабливої сторінки, яка поєднує текст народної казки, фотографії, відео, супровідні культурологічні матеріали, а також точку на карті, де розгортаються події. Такий формат дозволяє дітям не лише ознайомитися зі змістом казки, а й

«побачити» країну її походження, відчуття атмосферу місця, де зародився сюжет, що істотно підсилює емоційне сприйняття й міжкультурний контекст оповіді [9].

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що використання описаних нами вище ресурсів суттєво розширює можливості майбутніх вихователів у формуванні міжкультурної компетентності дітей старшого дошкільного віку через ознайомлення з казками народів світу. Цифрові інструменти не лише урізноманітнюють форми подання фольклорного матеріалу, а й створюють умови для глибокого емоційного занурення дітей у зміст казки, активізують їхню пізнавальну, творчу та комунікативну діяльність. Зауважимо, що для майбутніх вихователів такі ресурси є дієвим інструментом професійного становлення, що дозволяє не лише опановувати новітні цифрові технології, а й осмислювати їхній потенціал у контексті виховання особистості в умовах глобалізованого, культурно багатогранного світу. У свою чергу це зумовлює потребу в оновленні підходів до професійної підготовки майбутніх вихователів з акцентом на розвиток цифрової грамотності та методичної обізнаності щодо використання ІКТ у дошкільній освіті [10]. Принагідно зазначимо, що в освітньому процесі здобувачів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького значну увагу приділено формуванню цифрової та інформаційної компетентностей, що є особливо актуальним у контексті використання народних казок у роботі з дітьми старшого дошкільного віку. Зокрема, вивчення таких дисциплін, як «Дошкільна педагогіка», «Комп'ютерні технології у роботі з дітьми», «Цифрові технології в системі дошкільної освіти», «Дитяча література для дітей дошкільного віку», забезпечує теоретичну й практичну підготовку майбутніх педагогів до використання інформаційних ресурсів та цифрових платформ у педагогічній діяльності.

З метою виявлення рівня обізнаності студентів щодо можливостей застосування цифрових освітніх ресурсів у процесі ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з казками народів світу засобами інформаційно-комунікаційних технологій було проведено анонімне опитування серед здобувачів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта». Отримані результати свідчать, що 87% опитаних вважають інтеграцію цифрових інструментів до казкових сюжетів перспективним напрямом у роботі з дітьми дошкільного віку. При цьому 68% студентів уже мали досвід використання онлайн-платформ з казками, зокрема таких, як «World Tales for Kids», «Storyberries» та «Stories to Grow By», у рамках навчальної або практичної діяльності. Водночас 73% респондентів висловили зацікавлення в опануванні цифрових сервісів для створення інтерактивних матеріалів на основі казкового змісту (електронних книг, вікторин, анімацій, віртуальних театрів тощо). Результати опитування засвідчили також, що більшість студентів (81%) вважають доцільним упровадження проєктної діяльності, спрямованої

на створення цифрових освітніх продуктів з використанням народних казок у межах фахових дисциплін, що свідчить про високий рівень усвідомлення майбутніми вихователями значущості інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації сучасних підходів до дошкільної освіти та готовність до інноваційної педагогічної практики.

Окрім того, результати опитування засвідчили потребу в оновленні змісту навчальних дисциплін у напрямі активнішого використання цифрових освітніх платформ у контексті роботи з фольклорно-казковим матеріалом. Студенти висловили зацікавлення в опануванні сучасних інструментів створення інтерактивного контенту, зокрема застосунків для візуалізації сюжетів казок, онлайн-сервісів для створення лялькових театрів, програм для анімації та озвучування казкових історій. Такий інтерес свідчить про запит на формування практико-орієнтованих умінь, необхідних для реалізації інноваційних підходів у роботі з дітьми дошкільного віку. Таким чином, у цьому контексті важливим є забезпечення комплексної підготовки майбутніх вихователів, що включає розвиток не лише теоретичних знань, а й практичних умінь роботи з цифровими освітніми ресурсами.

Ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічній практиці вимагає від майбутніх вихователів не лише вміння працювати з ІКТ, а й глибокого розуміння їхнього дидактичного потенціалу, що передбачає формування навичок добору відповідного контенту, його інтеграції в освітній процес, а також критичної оцінки його впливу на розвиток дошкільників [11, с. 106]. З огляду на це, методичний інструментарій підготовки майбутніх вихователів має бути системним та цілісним й включати такі ключові компоненти: теоретична підготовка, практичні навички роботи з ІКТ, методична компетентність, опанування стратегій індивідуалізації та диференціації, розвиток рефлексивних навичок, проєктна діяльність [12]. Принагідно зазначимо, що теоретична підготовка є фундаментальною складовою фахового становлення. Вона передбачає ознайомлення з основними положеннями міжкультурної освіти, психолого-педагогічними особливостями сприйняття казок дітьми старшого дошкільного віку, а також з теоретичними засадами інтеграції ІКТ в освітнє середовище. Особливу увагу слід приділяти розумінню впливу віртуального простору на психоемоційний розвиток дитини, виявленню потенційних ризиків цифрової взаємодії та способам їх попередження чи мінімізації.

Наступною складовою є формування практичних навичок роботи з ІКТ, що включає опанування інструментів створення та адаптації мультимедійного контенту – презентацій, аудіоматеріалів, інтерактивних ігор тощо. Майбутні вихователі мають навчитись працювати з графічними редакторами, програмами для обробки відео- та аудіофайлів, а також інструментами для віртуальних екскурсій і цифрових симуляцій.

Важливою умовою фахової підготовки студентів є розвиток методичної компетентності,

що передбачає здатність до проєктування освітніх занять з використанням казок народів світу та цифрових технологій, що включає вміння адаптувати зміст до вікових особливостей дітей, інтегрувати ІКТ у різні види діяльності – ігрову, пізнавальну, продуктивну – а також організовувати обговорення, творчі завдання і проєктну роботу за мотивами казкових сюжетів [10, с. 163].

Складовою професійної підготовки майбутніх вихователів також є опанування стратегій індивідуалізації та диференціації навчання, що дає змогу враховувати у роботі з дітьми індивідуальні особливості, інтереси, темп розвитку й пізнавальні потреби. ІКТ відкривають широкі можливості для персоналізації освітнього процесу, дозволяючи створювати завдання різної складності та змістовного наповнення.

Важливим аспектом підготовки майбутніх вихователів у контексті вивчення дітьми старшого дошкільного віку казок народів світу є організація проєктної діяльності. Такі проєкти можуть включати розробку інтерактивних виставок, цифрових збірок народних казок із візуалізацією сюжетів, створення віртуальних лялькових театрів, а також впровадження казкових сюжетів у контексті STEM-освіти (Science, Technology, Engineering, Mathematics), що сприяє розвитку креативного мислення, технічної компетентності та здатності до командної роботи. Окремий напрям – створення віртуальних лялькових театрів, у яких поєднуються елементи театралізації, технічного моделювання та художнього конструювання. Така діяльність не лише збагачує методику ознайомлення з казками народів світу, а й сприяє формуванню у дітей навичок емоційної виразності, розвитку мовлення та естетичних смаків. Впровадження елементів STEM у сюжетно-рольові чи драматизовані ігри за мотивами казок дає змогу інтегрувати наукові знання в ігровий формат, наприклад, шляхом моделювання моста для тролів чи використання елементарного програмування для створення рухомих персонажів [4].

Зазначимо, що комплексна підготовка за окресленими напрямками сприятиме формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно використовувати потенціал казок народів світу та сучасних технологій для розвитку міжкультурної компетентності дітей, що є важливим кроком на шляху до формування особистості, відкритої до різноманіття культур та готової до життя в умовах багатокультурного суспільства.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Узагальнення проведеного дослідження засвідчує, що інтеграція казок народів світу у дошкільну освіту за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій є ефективним засобом формування міжкультурної компетентності та розвитку ключових пізнавальних і соціальних навичок у дітей старшого дошкільного віку. Комплексна підготовка майбутніх вихователів, що поєднує теоретичні знання, практичні навички роботи з ІКТ та методичну компетентність, є запорукою успішної реалізації інноваційних освітніх підходів у цій сфері.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у подальшому дослідженні впливу ІКТ на розвиток міжкультурної компетентності майбутніх вихователів та, відповідно, і дошкільнят, а також створення чітких критеріїв та інструментів для оцінки готовності майбутніх вихователів ефективно використовувати ІКТ для організації казкотерапії з дітьми дошкільного віку, а також для діагностики їхнього емоційного стану та розвитку. Важливим напрямом є дослідження ефективності проєктно-дослідницьких методик у підготовці педагогів до роботи з міжкультурним казковим матеріалом та впровадження STEM-компонентів в освітній процес.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Вишнівська М., Голубовська І. Казка як важливий засіб мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку. *Інноваційні процеси в дошкільній освіті: теорія, практика, перспективи*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/37660/1/%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%20%d0%92%d0%b8%d1%88%d0%bd%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d1%97.pdf>.
2. Лісневська Н. Казкотерапія як психотерапевтичний метод впливу на психічний стан дітей дошкільного віку. *Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 3. 2023. С. 264–275.
3. Коврей Д. Обґрунтування педагогічних умов формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів у процесі навчання в коледжах. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 43. Том 2. С. 180–184.
4. Коврей Д. Принципи та підходи до формування міжкультурної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти під час навчання в коледжах: методичні та практичні аспекти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 78. С. 45–49.
5. Пихтіна Н. П. Комп'ютерні технології у роботі з дітьми. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 87 с.
6. Фамілярська Л. Л. Інтеграція цифрових технологій в освітнє е-середовище закладу дошкільної освіти. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2021. №11. С. 174–183.
7. Літіченко О. Д., Проценко Т. В. Цифровий освітній контент для дітей раннього і дошкільного віку. *International scientific journal «Grail of Science»*. 2023. №33. С. 358–364.
8. Монке О. М. Світова література для дітей дошкільного віку: морально-ціннісні імперативи: навчальний посібник. Одеса: Чорномор'я 2018. 214 с.
9. Шик Л. А. Казкотерапія в роботі з дошкільниками. Київ : Видавнича група «Основа», 2012. 240 с.
10. Мардарова І. К., Баранова В. М. Підготовка майбутніх вихователів до розвитку мовлення дошкільників засобами ІКТ. *Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2019. № 1(64). С. 161–166.
11. Мардарова І. Підготовка майбутніх вихователів до використання інноваційних технологій у полікультурному середовищі ЗДО. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі*: Міжнародний журнал. Випуск 5. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2019. С. 104–106.
12. Омелянєнко А. В. Методичний супровід підготовки майбутніх вихователів-методистів до формування мовленнєвої компетентності. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія :

Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2023. Вип. 2. С. 391–399.

REFERENCES

1. Vyshnivska, M., & Holubovska, I. Kazka yak vazhlyvyi zasib movlennyevoho rozvytku dytyny doshkil'noho viku [Fairy tale as an important means of speech development of a preschool child]. *Innovatsiyni protsesy v doshkil'niy osviti: teoriya, praktyka, perspektyvy*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/37660/1/%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f%20%d0%92%d0%b8%d1%88%d0%bd%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%be%d1%97.pdf> [in Ukrainian]
2. Lisnevskaya, N. (2023). Kazkoterapiya yak psikhoterapevtychnyy metod vplyvu na psykholohichnyy stan ditey doshkil'noho viku [Fairy tale therapy as a psychotherapeutic method of influencing the mental state of preschool children]. *Naukovi zapysky BDPU. Seriya: Pedahohichni nauky*. 3. S. 264–275. [in Ukrainian]
3. Kovrei, D. (n.d.). Obhruntuvannya pedahohichnykh umov formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv u protsesi navchannya v koledzhakh [Justification of pedagogical conditions for the formation of intercultural competence of future educators in the process of studying at colleges]. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk*. 43(2). S. 180–184. [in Ukrainian]
4. Kovrei, D. (2021). Pryntsypy ta pidkhody do formuvannya mizhkul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh vykhovateliv zakladiv doshkil'noyi osvity pid chas navchannya v koledzhakh: metodychni ta praktychni aspekty [Principles and approaches to forming intercultural competence of future preschool educators in the process of college training: methodological and practical aspects]. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vysshchii i zahal'noosvitniy shkolakh*. №78. S. 45–49. [in Ukrainian]
5. Pykhtina, N. P. (2016). Komp'yuterni tekhnolohiyi u roboti z dit'my [Computer technologies in work with children]. *Nizhyn: NDU im. M. Hoholya*. 87 s. [in Ukrainian]
6. Familiarska, L. L. (2021). Intehratsiya tsyfrovyykh tekhnolohiy v osvityne e-seredovyshe zakladu doshkil'noyi osvity [Integration of digital technologies into the educational e-environment of a preschool institution]. *Vidkryte osvityne e-seredovyshe suchasnoho universytetu*, №11. S. 174–183. [in Ukrainian]
7. Litchenko, O. D., & Protsenko, T. V. (2023). Tsyfrovyi osvityniy kontent dlya ditey ran'oho i doshkil'noho viku [Digital educational content for early and preschool children]. *International scientific journal «Grail of Science»*. №33. S. 358–364. [in Ukrainian]
8. Monke, O. M. (2018). Svitova literatura dlya ditey doshkil'noho viku: moral'no-tsinnisni imperatyvy: navchal'nyy posibnyk [World literature for preschool children: moral and value imperatives: a textbook]. *Odesa: Chornomor'ya*. 214 s. [in Ukrainian]
9. Shyk, L. A. (2012). Kazkoterapiya v roboti z doshkil'nykamy [Fairy tale therapy in working with preschoolers]. *Kyiv: Vydavnycha hrupa «Osnova»*. 240 s. [in Ukrainian]
10. Mardarova, I. K., & Baranova, V. M. (2019). Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv do rozvytku movlennya doshkil'nykiv zasobamy IKT [Training future educators to develop preschoolers' speech using ICT tools]. *Naukovy visnyk MNU im. V. O. Sukhomlyns'koho. Pedahohichni nauky*. 1(64). S. 161–166. [in Ukrainian]
11. Mardarova, I. (2019). Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv do vykorystannya innovatsiynykh tekhnolohiy u polikul'turnomu seredovyschi ZDO [Training future educators to use innovative technologies in the multicultural environment of preschool education]. *Aktual'ni problemy filolohiyi i profesynoyi pidhotovky fakhivtsiv u polikul'turnomu prostori: Mizhnarodnyy zhurnal*. №5. S. 104–106. Harbin: Harbyns'kyy inzhenernyy universytet. [in Ukrainian]

12. Omelianenko, A. V. (2023). Metodichnyy suprovod pidhotovky maybutnikh vykhovateliv-metodystiv do formuvannya movlennyevoyi kompetentnosti [Methodological support for preparing future methodologist-educators to form speech competence]. Naukovi zapysky Berdyans'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky. №2. S. 391–399. Berdiansk: BDPU. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

НИКОЛАЄСКУ Інна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: професійна освіта, ІКТ у закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти, інноваційні форми і методи у підготовці майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

СОЛОВЕЙ Юлія – доктор філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми.

ПАНЧЕНКО Оксана – доктор філософії, старший викладач кафедри дошкільної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх вихователів до формування природничо-дослідницької

компетентності дітей дошкільного віку засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

NIKOLAESKU Inna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Preschool Education, Head of the Preschool Department, Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy.

Scientific interests: professional education, ICT in institutions of higher and postgraduate pedagogical education, innovative forms and methods in the training of future teachers in institutions of higher education.

SOLOVEI Yuliia – Doctor of philosophy, Associate Professor at the Department of Preschool and Special Education Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy.

Scientific interests: professional training of future teachers of preschool education institutions to work with children.

PANCHENKO Oksana – Doctor of philosophy, Senior Lecturer at the Department of Preschool Education Bogdan Khmelnytsky National University of Cherkasy.

Scientific interest: criteria and indicators of professional readiness of future educators to the formation of natural-research skills of elderly preschool children by means of information and communication technologies.

Стаття надійшла до редакції 01.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 14.08.2025 р.

УДК 37 (091) «18/19»

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-75-79

ОКОЛЬНИЧА Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/000-0003-3740-2495>
e-mail: t.vladimirovna.75@ukr.net

ДЯЧЕНКО Андрій –

аспірант кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-00024418-107X>
e-mail: phone.email.december@gmail.com

НАРОДНА ПЕДАГОГІКА УКРАЇНЦІВ ПРО СТАВЛЕННЯ ДО ДИТИНИ З ФІЗИЧНИМИ ТА ПСИХІЧНИМИ ВАДАМИ (XIX СТОЛІТТЯ)

У статті на основі історико-педагогічного аналізу розкрито народно-педагогічні погляди українців XIX ст. на дітей з фізичними та психологічними вадами. Народна педагогіка – це окрема галузь знань з чітко означеною метою виховання та засобами для її досягнення і водночас – частина життєдіяльності людського суспільства. Народна педагогіка українців мала свої традиції. Найважливішими були: традиції духовно-морального виховання, моральної поведінки дітей і молоді; провідна роль родинних стосунків; повага до батьків і старших узагалі; батьківське благословення; знання свояків і членів роду; повага до традицій предків; суворість і вимогливість у сімейних взаєминах; особиста відповідальність кожного члена сім'ї за доручену йому справу; взаємодопомога та взаємовиручка; сумлінність, доброзичливість, скромність, слухняність; повага до праці.

Народження і виховання дітей розглядалися народною педагогікою обов'язком кожної сім'ї.

Народно-педагогічні норми визначали й контролювали поведінку вагітної жінки з метою застереження від народження дітей з вадами. Система обрядів спрямовувалась на народження психічно та фізично здорових немовлят.

За народною філософією українців діти з фізичними та психічними вадами – це, насамперед, «страдники, які розплачувалися за скоєні гріхи матері, рідні». Вони, за народними уявленнями, вміли передбачати майбутнє.

У публікації наголошується, що у народна педагогіка українців вимагала гуманного ставлення до таких дітей, оскільки можна було накликати біду на власну сім'ю або хтось з близьких родичів може народити таку ж дитину.